

Kohti dialogin taitoa: Kevyt kantamus, osa 3

16.12.2021

- Kirjoittaja: **Anniina Aunola**, kehittäjälehtori, työnohjaaja, Humak & JärKeä-hanke, 16.12.2021
- Kirjoittaja: **Tuuli Tiainen**, varhaiskasvatuksen kehittäjä, työnohjaaja, Lasten liikunnan tuki ry, 16.12.2021

Blogisarjan **ensimmäisessä osassa** Tove Janssonin tekstit kietoutuivat dialogin perusajatuksiin, kiireettömyyden, kuuntelemisen, kanssakulkijuuden ja merkityksien jakamisen tärkeydestä. **Toisessa osassa** Janssonin tekstit valottivat narratiivisuutta. Tässä kolmannessa osassa Janssonin ajatukset antavat lisää näkökulmia siihen, miten tavoitella ja ylläpitää dialogia.

Moni meistä on saattanut pohtia kysymystä: **Kuinka voin tietää, milloin minun on autettava ja milloin aiheutan vaivaa?** (Jansson 1991. Seuraleikki). Kysymys voi kummuta omakohtaisista kokemuksistamme, kun olemme itse eläneet jonkun pulman kanssa ja muut ovat yrittäneet ratkoa sitä puolestamme: **Täällä ei ole enää yhtään rauhaa, kun kaikki yrittävät olla avuksi** (Jansson & Pietilä 1996. Haru, eräs saari). Toisaalta olemme saattaneet itse yrittää hartiavoimin auttaa muita oman jaksamisemme kustannuksella: **Olisi pitänyt jo oppia ja antaa ihmisten itse selvittää omat ikävyytensä, olen kuin jonkinlainen lammaskoira, joka juoksee jalat altaan saadakseen lauman kasaan ja pitääkseen kaiken järjestyksessä.** (Jansson 1987. Kevyt kantamus ja muita kertomuksia.)

Jorma Ahonen näkee ratkaisukeskeisyyden ongelman siinä, että liian nopeasti halutaan tarttua vaihtoehtoihin. Jos ihminen kokee, ettei ole tullut kuulluksi, hän alkaa toistaa ja kertoa lisää ongelmastaan. Toisto, inttäminen ja ongelman äärellä viipyminen voi kertoa siitä, että kohtaamiselle ei vielä ole ollut tarpeeksi aikaa. Ratkaiseminen on eri asia kuin kohtaaminen. (Ahonen 2019.)

Dialogin kiireettömyys mahdollistaa vaihtoehdot

Ratkaisuja kiirehtimättömässä dialogissa voi parhaimmillaan piillä mahdollisuus saada uutta näkökulmaa: **Hetken kuluttua Muumipeikon äiti sai ensimmäistä kertaa tarkastaa keittiötään ylhäältä päin. Hän tirkisti aivan lumoutuneena alas hämyiseen vaaleanvihreään akvaarioon. Liesi, pesupöytä, penkit ja likaämpäri häämöttivät veden läpi pohjalta. Mutta kaikki pöydät ja tuolit uiskentelivat ympäri ylhäällä katonrajassa.** (Jansson 1954. Vaarallinen juhannus.)

Kun ihminen ensin saa kokemuksen kohdatuksi ja kuulluksi tulemisesta, on dialogin myötä todennäköistä myös nähdä erilaisia vaihtoehtoja: **Ajatella, ajatella, sanoi Muumimamma tirkistellen kohti aurinkoa. – Elämä on aika kummallista. Tässä sitä on kulkenut ja uskonut että hopeatarjotinta voi käyttää vain yhdellä tavalla, ja sitten se onkin paljon parempi johonkin aivan muuhun.** (Jansson 1957. Taikatalvi.) Muumimamman suhtautuminen myös pitkäksi venähtäneen maidonhakuretken täydelliseen epäonnistumiseen on voimavaraistava: **Voi! On kannuun maito juuttunut, se piimäksi oli**

muuttunut! Mut Mamma lausui painolla: tästedes juodaan Mehua! (Jansson, 1952. Kuinkas sitten kävikään?)

Kiireetön dialogi voi

tarjota uusia näkökulmia ja vaihtoehtoja.

Kuva: Tuuli Tiainen

Dialogissa ollaan kaikkien puolella

Dialogia edistää avoin ihmettely, tutkiva asenne ja niin sanotun ei-yymmärtämisen tilasta käsin toimiminen. Olennaista olisi löytää myös puolella olemisen taito. ***Paetkaa! Huusi Muumimamma. – Poliisi on täällä! Hän ei tiennyt mitä Muumipeikko oli tehnyt, mutta siitä hän oli aivan varma, että hän hyväksyi tuon teon.*** (Jansson 1954. *Vaarallinen juhannus.*) Puolella oleminen tarkoittaa toisen lähtökohtaista kunnioitusta, mutta sen ei kuitenkaan tarvitse johtaa erilaisten näkemysten häivyttämiseen.

Monet Janssonin hahmot ovat huolissaan, peloissaan ja joskus jopa hysteerisiä. Asiat kuitenkin joskus yllättävät järjestymällä. ***Ja merkillistä: hän tunsi äkkiä olonsa aivan turvalliseksi. Se oli Vilijonkasta aivan epätodellinen tunne ja samalla ihastuttavan hauska. Mutta miksi hän oikeastaan oli hermoillut? Onnettomuushan oli nyt lopulta tullut.*** (Jansson 1962. *Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia.*) Jansson on aina hahmojensa puolella ja samalla mestarillisesti kuvaa erilaisuutta. Kaikkien hänen hahmojensa tapa olla maailmassa on omassa ainutkertaisuudessaan ja absurdiudessaan viehättävää. ***Ihmeellistä, sanoi orava hämmästyneenä. – Tuota pahvilaatikkoa ei ollut täällä aikaisemmin. Tässä on varmasti jotakin vinossa. Tai sitten tämä on kokonaan väärä luola. Tai minä olen ehkä väärä orava, mutta sitä en oikein uskoisi.*** (Jansson 1957. *Taikatalvi.*)

Seuraavaan Janssonin lainaukseen on hyvä päättää tämä blogisarja, sen kiteyttäessä jotakin hyvin olennaista dialogista: ***Mitä on keskustelu, mitä se voisi merkitä? Yhteistä olennaisten asioiden pohtimista. Että jakaa toiselle kokemuksestaan ja muistoistaan, rakentaa mahdollisuuksia tulevaisuutta varten. Että yhdessä täsmennetään ja tunnistetaan, että havaitaan vaihtelut katseessa, äänensävyssä, hiljaisuudessa, tiedetään onko hiljaisuus epäröintiä vai samanmielisyyttä. Että muovataan ilman vaikutusvaltaa. Että nauretaan, että osataan olla vaiti keskinäisessä arkuudessa, jota milloinkaan ei lausuta julki.*** (Jansson 1974. *Aurinkokaupunki.*)

LÄHTEET:

Ahonen, Jorma 2019–2021. Dialogic-voimavarakeskeinen työnohjaajakoulutus. Luennot.

Jansson, Tove 1952. Kuinkas sitten kävikään? Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1954. Vaarallinen juhannus. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1957. Taikatalvi. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1962. Näkymätön lapsi ja muita kertomuksia. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1974. Aurinkokaupunki. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1987. Kevyt kantamus ja muita kertomuksia. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove 1991. Seuraleikki. Helsinki: WSOY.

Jansson, Tove & Pietilä, Tuulikki 1996. Haru, eräs saari. Helsinki: WSOY.

Blogikirjoitussarjan taustalla Aunolan ja Tiaisen työnohjaajaopintojen lopputyö (Dialogic 2019-2021).